

Usmernenie hlavného odborníka Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky pre všeobecnú ambulantnú starostlivosť pre deti a dorast pre poskytovanie zdravotnej starostlivosti vo všeobecnej ambulancii pre deti a dorast počas pandémie COVID-19 (platné od 19.5.2020)

vydané v súlade s uznesením vlády Slovenskej republiky č. 113 zo dňa 15. marca 2020 a Opatrením Úradu verejného zdravotníctva SR pri ohrození verejného zdravia č. OLP12595/2020 účinného od dňa 15.05.2020, prijatým z dôvodu vyhlásenia mimoriadnej situácie na území Slovenskej republiky v súvislosti s pandémiou ochorenia COVID-19

Všeobecní lekári so špecializáciou v špecializačnom odbore pediatria, ktorí poskytujú všeobecnú ambulantnú starostlivosť o deti a dorast (ďalej len „primárni pediatri“) poskytujú zdravotnú starostlivosť v štandardných ordinačných hodinách schválených príslušným samosprávnym krajom.

1. Poskytujú liečebnú a preventívnu zdravotnú starostlivosť o deti a dorast pri súčasnom dodržiavaní protiepidemických opatrení pre zabránenie šírenia infekcie a ohrozenia zdravia pacientov, ich zákonných zástupcov a zdravotníckych pracovníkov. Vykonávajú všetky potrebné vyšetrenia, vystavujú potvrdenia o zdravotnom stave, zdravotnej spôsobilosti pre materské školy a iné školy, potvrdenia o zdravotnom stave, o spôsobilosti na vedenie motorového vozidla, potvrdenia pre prácu v potravinárstve a pre zamestnávateľa.

2. Každý pacient (alebo jeho zákonný zástupca), ktorý potrebuje konzultáciu alebo vyšetrenie pre **zdravotný problém**, telefonicky alebo inou dištančnou formou kontaktuje svojho primárneho pediatra - ešte pred rozhodnutím navštíviť ambulanciu.

2.1. V rámci manažmentu poskytovania zdravotnej starostlivosti pacientom sa postupuje v súlade s bariérovou protiepidemickou ochranou tak, aby do čakárne, pokiaľ je to možné, nemali voľný prístup pacienti a ich rodičia bez predchádzajúceho telefonického dohovoru s ich primárnym pediatrom alebo ním poverenou osobou. Je žiaduce, aby bol minimalizovaný kontakt s osobami bez dôkladnej epidemiologickej a osobnej anamnézy, preto je vhodné zabezpečiť kontrolovaný vstup do priestorov čakárne (v prípade zdravotníckych zariadení požiadať prevádzkovateľa o zabezpečenie tohto opatrenia).

2.2. Ak pacienti prídu na vyšetrenie bez predchádzajúcej telefonickej konzultácie, na vstupných dverách musí byť oznam s telefónnym číslom ambulancie, aby bola umožnená telefonická konzultácia návštevy v ambulancii. Dôležitá je pravidelná kontrola priestorov čakárne aj pred ňou, pre prípad, že by sa čakajúci pacienti nedokázali s lekárom telefonicky skontaktovať.

3. U všetkých pacientov, ktorí potrebujú zdravotnú starostlivosť, zdravotnícky pracovník najskôr vykoná **epidemiologické triedenie** na základe „triediacich otázok“:

- a) Bolo Vaše dieťa, Vy alebo iná Vám blízka osoba v kontakte s osobou s potvrdenou infekciou koronavírusom alebo podozrivou z infekcie koronavírusom v ostatných 14 dňoch?
- b) Je Vaše dieťa, Vy alebo iná Vám blízka osoba v nariadenej karanténe? (nariadenej RÚVZ alebo na základe opatrení vlády SR).
- c) Má Vaše dieťa, Vy alebo iná Vám blízka osoba príznaky infekcie dýchacích ciest?

3.1. Ak sú odpovede na tri „triediace“ otázky negatívne: Lekár vykoná podrobnú anamnézu a klinické triedenie, na základe ktorých určí ďalší postup.

3.1.1. Pacientom, u ktorých vzhľadom na charakter a intenzitu príznakov lekár usúdi, že nevyžadujú osobné klinické vyšetrenie, odporúča symptomatickú liečbu, využíva rôzne formy dištančnej medicíny, ak je to potrebné, predpisuje e-recepty. Odporúča im telefonicky kontaktovať ambulanciu v prípade zhoršenia zdravotného stavu alebo im aktívne telefonuje a kontroluje ich zdravotný stav.

3.1.2. Ak lekár posúdi potrebu osobného klinického vyšetrenia, pozýva pacienta na dohodnutý čas do ambulancie. Pri vyšetrení je odporúčané minimalizovať kontakt zdravotníckych pracovníkov so sprevádzajúcimi osobami: dieťa a jeden rodič môžu vstúpiť len s nasadenou bariérovou ochranou tváre (rúško, v krajnom prípade šatka a pod., rodič a dieťa pri vyšetrení nesmú používať respirátor s výdychovým ventilom). Ak sa preukáže, že má sprevádzajúca osoba respiračnú infekciu, nebude jej umožnený vstup do priestorov ambulancie. Pri vstupe do ambulancie sestra dohliadne na dôkladné umytie si rúk podľa poučenia, prípadne aplikuje alkoholový dezinfekčný prostriedok na ruky. Pri vyšetrení zdravotnícki pracovníci používajú ochranné prostriedky bariérovej ochrany podľa Opatrenia ÚVZ SR prípadne štandardného postupu MZ SR: rúško, jednorazové rukavice, prípadne ochranu očí. Po vyšetrení je vykonaná dôkladná dezinfekcia povrchov podľa epidemiologických usmernení.

3.2.. Ak je ktorákoľvek z „triediacich“ otázok pozitívna: Lekár vykoná podrobnú anamnézu (telefonicky) a zhodnotí závažnosť zdravotného stavu. Na základe osobnej anamnézy a príznakov u pacienta s podozrením z ochorenia COVID- 19 rozhodne, či môže prísť k **ohrozeniu života alebo závažnému poškodeniu zdravia** dieťaťa. Ak zhodnotí stav ako vážny, kontaktuje RÚVZ a linku č. 155 a odošle dieťa na ďalšiu zdravotnú starostlivosť. Pri rozhodovaní je nevyhnutné zohľadniť priepustnosť záchranného systému a pristupovať k referovaniu pacientov zodpovedne.

3.3. Pozitívna prvá a/alebo druhá otázka a negatívna tretia otázka t.j. neprítomnosť príznakov respiračnej infekcie a pozitívna epidemiologická anamnéza:

3.3.1. Ak lekár na základe podrobnej anamnézy s posúdením charakteru a intenzity príznakov rozhodne, že pacient nevyžaduje osobné klinické vyšetrenie, odporúča symptomatickú liečbu, využíva rôzne formy dištančnej medicíny, ak je to potrebné, predpisuje e-recepty. Odporúča pacientovi resp. jeho zákonnému zástupcovi telefonicky kontaktovať ambulanciu v prípade zhoršenia zdravotného stavu a prípadne aktívne telefonuje a monitoruje zdravotný stav dieťaťa.

3.3.2. Ak dieťa vyžaduje osobné klinické vyšetrenie, lekár posúdi, či ide o úzky alebo bežný kontakt s podozrivým alebo potvrdeným prípadom v zmysle Opatrenia ÚVZ SR, posúdi závažnosť nariadenej karantény, indikuje COVID-19 test. Ak je pozitívny, kontaktuje RÚVZ a linku č. 155 a odošle dieťa na ďalšiu zdravotnú starostlivosť. Ak je negatívny, dieťa pozýva na vyšetrenie do ambulancie. V prípade nedostupnosti testovania alebo ak zdravotný stav dieťaťa neznesie odklad po dobu testovania, lekár pozýva dieťa na vyšetrenie do ambulancie. Pri vyšetrení lekár dodrží bezpečnostné opatrenia podľa opatrenia ÚVZ SR - použije ochranné prostriedky (OOP) (respirátor FFP2/FF3, ochrana očí, plášť a rukavice) a odporúča ďalší postup. Po vyšetrení sa vykoná dôkladná dezinfekcia podľa epidemiologických usmernení. Ak lekár nemá dostupné predpísané OOP, kontaktuje RUVZ alebo linku 155.

3.4. Pozitívna len tretia „triediaca“ otázka – dieťa nemá zvýšené epidemiologické riziko – ale má respiračnú infekciu: v prípade komunitného šírenia považujeme všetky osoby s respiračnými príznakmi za osoby podozrivé z infekcie COVID-19. Postup je ako v bode 3.3. V prípade, že nebude prítomné komunitné šírenie, postup je ako v bode 3.1. Lekár dodrží pri vyšetrení bezpečnostné Opatrenia ÚVZ SR - použije ochranné prostriedky (respirátor FFP2/FF3 prípadne chirurgické rúško a rukavice, prínosom je ochrana očí a plášť) a odporúča liečbu a ďalší postup. Po vyšetrení sa vykoná dôkladná dezinfekcia podľa epidemiologických usmernení.

3.5. Pozitívna prvá a/alebo druhá a pozitívna tretia otázka - prítomnosť epidemiologického rizika u dieťaťa s respiračnou infekciou:

3.5.1. Ak lekár na základe podrobnej anamnézy s posúdením charakteru a intenzity príznakov rozhodne, že pacient nevyžaduje osobné klinické vyšetrenie, odporúča symptomatickú liečbu, využíva rôzne formy dištančnej medicíny, ak je to potrebné, predpisuje e-recepty. Odporúča pacientovi resp. jeho zákonnému zástupcovi telefonicky kontaktovať ambulanciu v prípade zhoršenia zdravotného stavu a prípadne aktívne telefonuje a monitoruje zdravotný stav dieťaťa. Kontaktuje RUVZ.

3.5.2. Ak dieťa vyžaduje osobné klinické vyšetrenie, lekár indikuje COVID-19 test. Ak je pozitívny, kontaktuje RÚVZ a linku č. 155 a odošle dieťa na ďalšiu zdravotnú starostlivosť. Ak je negatívny, dieťa pozýva na vyšetrenie do ambulancie. V prípade nedostupnosti testovania alebo ak zdravotný stav dieťaťa neznesie odklad po dobu testovania, lekár pozýva dieťa na vyšetrenie do ambulancie, ak je spôsobilý dodržať bezpečnostné opatrenia podľa Opatrenia ÚVZ SR - použitie osobných ochranných prostriedkov (OOP) (respirátor FFP2/FF3, ochrana očí, plášť a rukavice) a odporúča ďalší postup diagnostiky a liečby. Po vyšetrení sa vykoná dôkladná dezinfekcia podľa epidemiologických usmernení. Ak lekár nemá dostupné predpísané OOP, dieťa pre vysoké riziko nákazy nevyšetruje, kontaktuje RUVZ alebo linku 155 a odosiela dieťa na ďalšiu zdravotnú starostlivosť.

3.6. Malé deti do roka môžu mať pri infekcii COVID-19 **príznaky ako pri gastroenteritíde** (vracanie, hnačka), prípadne môžu prejavovať len skleslosť. Z tohto dôvodu je aj pri negatívnych triediacich otázkach nevyhnutné postupovať ako pri prítomnosti respiračných príznakov (bod 3.4.) Pri podozrení na dehydratáciu lekár odošle dieťa na rehydratáciu do ústavnej zdravotnej starostlivosti.

3.7. V prípade, že lekár **nemá žiadne ochranné prostriedky**, je nevyhnutné chrániť zdravotných pracovníkov podľa možností a vyhnúť sa fyzickému kontaktu s pacientami, pri ktorom by mohlo dôjsť k prenosu infekcie. Ambulancie však musia naďalej fungovať v rozsahu ordinačných hodín – dostupnosť všeobecnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti pre deti a dorast musí byť zachovaná prítomnosťou lekára v ambulancii, dostupnosťou na telefonickú konzultáciu a iné formy tele-medicíny a usmernenie pacientov v prípade potreby.

3.8. Všetky tieto odporúčania je nevyhnutné prehodnotiť, ak je dieťa v čakárni alebo ambulancii **v akútnom ohrození života**, vtedy je lekár povinný poskytnúť mu okamžite neodkladnú zdravotnú starostlivosť, ihneď privolať prostredníctvom linky č. 112 alebo č. 155 posádku RLP a vykonať maximum pre jeho záchranu – preto je žiaduce, aby pre takýto prípad bol v ambulancii rezervovaný jeden set ochranných prostriedkov (minimálne jeden respirátor alebo maska na tvár, rukavice, ochranné okuliare).

4. Primárni pediatri vykonávajú všetky preventívne prehliadky, povinné a nepovinné očkovania, dodržiavajú protiepidemické pravidlá:

4.1 Na preventívnu prehliadku je dieťa pozývané vopred IBA dištančne, napr. telefonicky alebo elektronicky, pričom pozývajúci zdravotnícky pracovník vykoná epidemiologickú triáž, položí zákonnému zástupcovi (rodičovi) dieťaťa triediace otázky:

- a) Bolo Vaše dieťa, Vy alebo iná Vám blízka osoba v kontakte s osobou s potvrdenou alebo podozrivou z infekcie koronavírusom v priebehu ostatných 14 dní?
- b) Je Vaše dieťa, Vy alebo iná Vám blízka osoba v nariadenej karanténe? (nariadenej RÚVZ alebo na základe opatrení vlády SR).
- c) Má Vaše dieťa, Vy alebo iná Vám blízka osoba príznaky akútnej infekcie dýchacích ciest alebo horúčku teraz alebo za posledných 14 dní?
- d) Bolo Vaše dieťa, Vy alebo iná Vám blízka osoba v kontakte s osobou s akútnou infekciou dýchacích ciest alebo horúčkou v posledných 14 dňoch?

4.2 Ak sú odpovede na všetky vyššie uvedené otázky negatívne, je dieťa pozvané na preventívnu prehliadku na presný čas. Rodičia alebo pacienti sú informovaní o nevyhnutnosti preobjednania termínu, ak sa u nich alebo u ich blízkych osôb objaví zvýšená teplota alebo horúčka, u dojčiat hnačka alebo iné príznaky ochorenia gastrointestinálneho traktu alebo ak sa zmení odpoveď na niektorú triediacu otázku na kladnú. Do ambulancie vchádza s dieťaťom vždy len jeden rodič s ochrannou bariérou tváre, vydezinfikuje si ruky, dieťa má na rukách. Pre dojčatá si prinesie vlastné jednorazové podložky. Lekár pracuje so základnými ochrannými prostriedkami (minimálne rúško a rukavice). Lekár vykoná preventívnu prehliadku podľa štandardného postupu. Ak nie je u dieťaťa zistená dočasná alebo trvalá kontraindikácia

očkovania, vykoná sa príslušné očkovanie (povinné aj odporúčané). Po skončení preventívnej prehliadky zdravotnícky pracovník kompletne vydezinfikuje pracovisko. Na základe dostupných informácií v literatúre je možné rúško použiť opakovane, ak je objektívny akútny nedostatok ochranných prostriedkov. Podmienkou je, že zdravotník neprichádza do kontaktu s osobami s respiračnou infekciou (čo je zabezpečené triedením) a rúško je suché a nepoškodené. S ostatným odpadom naložia zdravotnícki pracovníci podľa Opatrenia Úradu verejného zdravotníctva SR (ďalej len „Opatrenia ÚVZ SR“).

4.3. S cieľom minimalizovať možnosť prenosu infekcie COVID-19 odporúčame priestorové alebo časové oddelenie poskytovania liečebnej a preventívnej starostlivosti.

4.4. Vyšetrenie v domácom prostredí považujeme za rizikovejšie ako v ambulancii, v domácom prostredí sa vykonáva po dôkladnom vylúčení epidemiologického rizika. Pre vyšetrenie novorodenca platí rovnaké triedenie a pravidlá ako pri preventívnych vyšetreniach s dôrazom na elimináciu kontaktov s inými osobami v priestoroch čakárne alebo ambulancie.

4.5. Zdravotnícki pracovníci pri práci používajú osobné ochranné prostriedky (rúško alebo respirátor, jednorazové rukavice, prípadne ochranu očí a plášť).

5. V prípade zastupovania kolegov sa pacienti, kapitovaní u neprítomného kolegu vyšetrujú podľa horeuvedených pravidiel. O vykonanej konzultácii alebo vyšetrení pacienta je nevyhnutné vyhotoviť záznam pre založenie do dokumentácie u pacientovho zmluvného poskytovateľa všeobecnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti.

6. Pri prevádzke je dôležité dbať na zvýšenú hygienu podľa usmernenia UVZ, mať k dispozícii osobitne vyhradenú nádobu na infekčný odpad, dezinfikovať miesta, kde dochádza k častému styku pacientov a zdravotníckeho personálu, ako sú kľučky, operadlá a bočnice stoličiek, toalety. Vhodné je často vetrať priestory ambulancie i čakární.

7. **Predoperačné vyšetrenie u detských pacientov vykonáva všeobecný lekár pre deti a dorast, v ktorého starostlivosti sa dieťa nachádza podľa rovnakých podmienok, ako tomu bolo pred prijatím karanténnych opatrení. Pred elektívnym operačným alebo diagnostickým výkonom v celkovej anestézii **nie je u detí indikované rutinné** vyšetrenie Covid-19 PCR testom. Individuálne, v opodstatnených prípadoch, môže všeobecný lekár pre deti a dorast tento test v rámci predoperačného vyšetrenia indikovať, ak to vyplýva z indikácií zahrnutých v indikačných kritériách Hlavného hygienika alebo pokiaľ takáto indikácia vyplýva z klinického vyšetrenia dieťaťa.**

8. **Testovanie na Covid-19 sa vykonáva len u pacientov spĺňajúcich indikačné kritériá ŠDTP alebo vydané Hlavným hygienikom SR.**